

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра логіки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕРИСТИКА. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АРГУМЕНТАЦІЇ.

для студентів

галузь знань **02030201 Історія**
спеціальність **Історія**
освітній рівень **бакалавр**
вид дисципліни **Вибір студента**

Форма навчання **денна**

Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	2
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Крикун В.Ю., к.ф.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробник: Крикун Віталій Юрійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Затверджено

« _____ » _____ 2017 р.

Зав. кафедри логіки

_____ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії

_____ (доц. Маслікова І.І.)

« 31 » серпня 2017 року

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Протокол від « _____ » _____ 2017 року № _____

Голова науково-методичної комісії історичного факультету Київського
національного університету імені Тараса Шевченка

_____ (Купчик О.Р.)

« _____ » _____ 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни «Еристика. Теорія і практика аргументації» є формування у студентів знань та навичок в сфері теорії та практики проведення суперечок. Вивчення лише теоретичних складових курсу, не забезпечує вільного використання отриманих знань на практиці в конкретних комунікативних ситуаціях, тому важливою частиною курсу є перевірка і практичне засвоєння знань в межах визначених комунікативних ситуацій. Зважаючи на значення комунікації в сучасному суспільстві, важливим стає формування у студентів знань в сфері засобів аргументації, що допомагають досягнути переконання і відповідно ствердження й поширення власних думок.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

а. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-політологічного процесу; основні загальнонаукові теорії та методи досліджень; закони логіки та основні вимоги до правильного мислення; основні твори класичної української літератури та зарубіжної літератури.

б. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо визначених феноменів, явищ або процесів; визначати закономірності та особливості предметів дослідження.

в. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного мислення та прогнозування стосовно історичних, соціально-політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Еристика. Теорія і практика аргументації» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у II семестрі 4 курсу навчання рівня підготовки бакалавр. В межах навчальної дисципліни визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика еристики як напрямку дослідження. Метою навчальної дисципліни є розкриття основних понять, процесів виникнення, розвитку і трансформації у хронологічному та семантичному розумінні еристики як напрямку дослідження і навчальної дисципліни; виховання високорозвинутої, гармонійної особистості, діалектично мислячої, з високоякісним мовленням, ефективним спілкуванням; формування стійкої системи знань про теоретичні та практичні аспекти комунікативної діяльності. Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок необхідних для професійної діяльності сучасної освіченої людини, а саме ефективної технології комунікації, що є безумовним свідченням комунікативної компетентності сьогоденного студента — завтрашнього спеціаліста і враховує сучасні наукові досягнення в осмисленні основних х закономірностей притаманних процесу ведення суперечки. Особлива увага приділяється культурі ведення суперечки, навичкам ведення конструктивного діалогу. Дисципліна «Еристика. Теорія і

практика аргументації» дозволить студентам спеціальності «Історія» здобути необхідні знання та навички для успішної професійної діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань, що акумульовані в риторичній науці і представлені в таких основних напрямках, як:

1. Мисленнєву (логічну) культуру — самостійність, логічність (ясність), продуктивність, самокритичність (рефлексія), гнучкість, швидкість (оперативність).

2. Комунікативну культуру — повага до співрозмовника, тактовність (коректність), емпатійність, ввічливість, розкутість, управління поведінкою учасників суперечки, залучення однодумців, навички успішного проведення комунікації в різноманітних форматах.

3. Опанування основних прийомів та принципів протікання суперечки за умов неконструктивної поведінки учасників.

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	своєрідність еристики як самостійної теоретико-прикладної науки	Лекція	Усна доповідь	8
1.2	основні етапи розвитку еристики як науки і навчальної дисципліни	Лекція, самостійна робота	Усна доповідь	8
1.3	основні моделі суперечки	Лекція.	Участь у дискусії.	8
1.4	сутність аргументації, її структуру, форми та види;	Лекція.	Участь у дискусії.	8
1.5	правила та помилки, види та прийоми впливу в суперечці	Лекція.	Творча робота	8
	Вміти:			
2.1	аналізувати тексти з точки зору їх логічної правильності і аргументованості;	Лекції, самостійна робота.	Участь у дискусії.	5
2.2	будувати свої виступи в межах суперечки відповідно до правил логіки і теорії суперечки;	Лекція.	Участь у дискусії.	5
2.3	враховувати та використовувати на свою користь особливості комунікативної культури опонентів	Лекція.	Участь у дискусії.	5
2.4	оцінювати виступи опонентів відповідно до правил логіки і теорії суперечки;	Лекція.	Участь у дискусії.	5

2.5	застосовувати прийоми впливу в межах суперечки	Самостійна робота	Участь у дискусії.	10
	комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Самостійна робота	Практичні завдання.	5
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури з проблем еристичних досліджень	Самостійна робота	Практичні завдання.	5
3.3	презентувати результати проведених еристичних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, промов, есе, презентацій, конспектів	Семінари	Дискусії.	4
3.4	вести полеміку стосовно визначених питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом еристики	Самостійна робота	Дискусії.	4
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу зі сфери досліджень еристичної проблематики, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Дискусії.	4
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень в галузі риторики та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Самостійна робота	Практичні завдання.	4
4.3	Здемонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності	Самостійна робота	Презентація власного дослідження.	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання					

7. Схема формування оцінки: Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.4); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Доповнення / участь у дискусії:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення містить інформацію, що розширює дискусію.

2. Есе:

8-15 балів – студент опрацював необхідний текст із детальними цитуванням, відповідними власними зауваженнями, враженнями та поясненнями;

2-7 балів – студент опрацював необхідний текст з окремими власними зауваженнями, враженнями, поясненнями, але без цитувань.

3. Самостійна робота:

16-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній роботі;

9-15 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються окремі неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній роботі;

0-8 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст визначених для опрацювання праць. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

4. залік:

16-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи;

11-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність письмової роботи, допускаються несуттєві неточності;

6-10 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

0-5 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу навчальної дисципліни та виконання індивідуальних творчих робіт (есе).

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Участь в дискусіях	Протягом семестру	«1» x 10 = 10	«2» x 10 = 20
Написання есе	Лютий	«10» x 2 = 20	«15» x 2 = 30
Самостійна робота	Травень	«1» x 14 = 10	«1» x 20 = 20
Практичні завдання	Протягом семестру	«8» x 1 = 8	«10» x 1 = 10
Залік	Остання лекція	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена вивченню сутності та специфіки еристики як галузі знання та, її базових понять, категорій та принципів, співвідношення з супутніми дисциплінами.

У другій частині курсу представлено основні теоретичні узагальнення в галузі еристики, які являють собою знання про різновиди суперечок, аргументація та критика в суперечці, правила та помилки в аргументації. вплив в суперечці. основні прийоми маніпуляції.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин	
		Лекції	Самостій на робота
<i>Частина 1. Сутність та основоположення еристики</i>			
1	Сутність еристики як напрямку досліджень.	4	2
2	Переконавання як базова категорія, модуси переконавання.	2	2
3	Особливості розвитку мистецтва суперечки в східній філософській культурі.	2	2
4	Особливості розвитку мистецтва суперечки в західній філософській культурі.	2	
<i>Частина 2. Теорія і практика ведення суперечки.</i>			
5	Сутність суперечки та її види. Аргументація та критика в суперечці.	4	16
6	Правила та помилки в аргументації	2	2
7	Вплив в суперечці. Прийоми маніпуляції.	2	16
12	<i>Залік</i>	2	
	ВСЬОГО	20	40

Загальний обсяг 60 год., в тому числі:

Лекцій -20 год.

Самостійна робота - 40 год.

Рекомендована література:

Основна:

1. Винокуров В.А. Уловки в споре. - Спб., 2005.

2. Ивин А.А. Основы теории аргументации. – М., 1997.
3. Павлова Л.Г. Спор. Дискуссия. Полемика. – М., 1991.
4. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. - М., 2000.
5. Стешов А.В. Как победить в споре. О культуре полемики. – Ленинград., 1991.
6. Теория аргументации. Под ред. И.А. Герасимовой. М., 2001.
7. Хоменко І.В. Еристика. – К., 2008.

Додаткова:

1. Античные риторика. Собрание текстов, статей. общ. редакция проф. А.А. Тахо – Годи., М., 1978 г.
2. Аристотель. О софистических опровержениях. Собр.соч.в 4 т., т. 2 , - М.: Фил. насл. , 1980. – С. 533 – 594.
3. Базаров А.А. Институт философского диспута в тибетском буддизме. – Спб., 1998.
4. Барт Р. Риторика образа // Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. — М., 1989.
5. Бескова И.А. Альтернативный дискурс // Противоречие и дискурс. – М., 2005. – С. 25 – 44.
6. Ван Еемерен Ф.Х., Гроотендорст Р. Аргументация, коммуникация и ошибки. - СПб., 1992.
7. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации. – М., 1980.
8. Ивин А. А. Искусство правильно мыслить. – М. 1986.
9. Карнеги Д. Как завоёвывать друзей и оказывать влияние на людей. – М., 2005.
10. Невзлин Л.Б. «Паблик рилейшнз» - кому это нужно? - М., 1993.
11. Ньяя-Сутры. Ньяя-бхашья. Пер. Шохин В.К.. – М., 2001.
12. О'Коннор ДЖ., Сеймор Дж. Введение в нейро-лингвистическое программирование. – Челябинск, 1998.
13. Павлова К.Г. Искусство спора: логико психологические аспекты. – М., 1988.
14. Платон Соч. в 3-х т.: Т.2. – М. 1970.
15. Поварнин С. Спор. О теории и практике спора. – С.Пб. 1996.
16. Почепцов Г.Г. Паблик рилейшнз для профессионалов. — М. - К., 2000.
17. Рузавин Г.И. Логика и аргументация. – М., 1997.
18. Слемнез М. А., Васильков В. Н. Диалектика спора. Минск. 1990.
19. Хоменко І.В. Дискурс еристичної комунікації // Філософська думка. – К., 2000.- №2. – С. 27- 38.
20. Шейнов В. П. Искусство убеждать: Учебно- практическое пособие. - М., 2000.
21. Шейнов В. П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. - Минск., 1997.
22. Шопенгауэр А. Эристика или искусство спорить. – СПб., 1900.

Додаток №1

У межах самостійної роботи проаналізувати першоджерела:

- а) А. Шопенгауэр «Эристика или искусство спорить»;
- б) С. Поварнин «Спор. О теории и практике спора».

Основні ідеї представлені в наведених першоджерелах викласти у вигляді есе. При написанні есе звернути увагу не тільки на теоретичній реконструкції змісту роботи, але й на власних враженнях відносно теоретичних основ і практичних порад щодо ведення суперечки. Також, доречно викласти власне бачення ефективності запропонованих авторами ідей в умовах української комунікативної культури.

Вимоги до есе:

- обсяг 4 сторінки А4;
- шрифт Times New Roman, розмір 14;
- інтервал 1.5.

Есе для перевірки відправляти на електронну пошту krikun_vitaly@ukr.net, у листі обов'язково зазначити факультет, спеціальність, курс і прізвище з ініціалами автора есе для уникнення непорозумінь.

У разі виникнення труднощів з пошуками першоджерел, звертатися за зазначеною електронною поштою.

Есе приймаються до 01.03.2017.